

– To nye uddannelsespolitiske initiativer –

**Flere hænder til
Det Blå Danmark og
den grønne omstilling nu**

Uddannelsesudspil

Det Blå Danmark er en styrkeposition i dansk erhvervsliv, og Danmark har altid været en søfartsnation. En del af forklaringen er, at der altid har været dygtige danske søfolk, og at viden, erfaring og evnen til at udvikle sig har været til stede i branchen selv og på de maritime uddannelser.

De næste mange år vil en stadig større del af Det Blå Danmark været beskæftiget med grøn omstilling. Det gælder udskibning af havvindmøller, transport af teknikere, stand by-fartøjer omkring offshore-installationer og transport af CO₂ til lagring i undergrunden. Dette er blot et udpluk af opgaver, som vil dominere, og som kræver arbejdskraft – dansk såvel som udenlandsk. Med det nyligt annoncerede mål ved Baltic Sea Summit om at producere 20 GW i Østersøområdet i 2030, samt målet om at gå fra at producere 16 til 150 GW i Nordsøen, er der potentiale for en massiv stigning i efterspørgsel på arbejdskraft i den maritime sektor i Danmark. Men der er samtidig en alvorlig risiko for, at arbejdskraften ikke er til stede, og tempoet i den grønne omstilling derfor sænkes.

Kombineret med at store generationer er på vej på pension hos fx slæbebådsrederier og færger, er der grund til at sætte ind med en række uddannelsesinitiativer.

Erhvervet er klar til at indgå i dialog med kommuner om onboarding af unge med særlige udfordringer, med jobcentre og at stille med praktikpladser, såvel som i særlige tilfælde jobgaranti ved påbegyndt uddannelse.

Med dette udspil fremsættes erhvervets og fagbevægelsens bud på, hvordan vi skal sikre fremtidens hænder i Det Blå Danmark og samtidig hjælpe personer, der står udenfor arbejdsmarkedet, ind igen, uden at de mister deres forsørgergrundlag. For alle forslag gælder, at Danske Rederier stiller praktikpladsgaranti.

Parallelt med dette udspil arbejder Danske Rederier også med efter- og videreuddannelsesmuligheder, da det er vigtigt, at alle, der har taget en maritim uddannelse eller en uddannelse ind til shippingbranchen, har mulighed for at udvikle sig gennem livslang læring og efter- og videreuddannelse.

Danske Rederier arbejder derfor sammen med flere uddannelsesinstitutioner for at skabe efter- og videreuddannelsesmuligheder, der kan kvalificere den enkelte og være med til at udvikle branchen. Danske Rederier har det seneste år i samarbejde med CBS fået skabt en HD2 Maritime, som gennem højaktuelle fagområder og nyeste undervisningsformer vil kunne efteruddanne kommercielt uddannede i shippingbranchen. Ligeledes er der arbejdet med at skabe fire nye maritime spor på DTU, herunder to erhvervskandidatuddannelser med tæt samspil mellem erhverv og videreuddannelse.

Det er vigtigt for Danske Rederier og Dansk Metal, at ingen uddannelse fører til blindgyder, og alle skal have mulighed for livslang læring gennem formel, kompetencegivende uddannelse. Med samme synspunkt arbejder Danske Rederier sammen med de maritime uddannelsesinstitutioner om kvalificering af arbejdsstyrken, så den er klar til at arbejde med de nye, grønne brændstoffer.

'Pop-up'-skibsassistentuddannelser

Shippingbranchen har brug for arbejdskraft på søen, hvis den grønne omstilling skal kunne gennemføres. Allerede inden bryggeriet af energiøerne er gået i gang, skal der bruges hænder til den del af den grønne omstilling, der foregår på søen og som allerede er i gang. Til trods for manglen på kompetencer og hænder var der alligevel i 2022 131.000 udenfor arbejdsmarkedet, hvoraf 43.000 var unge. I forsøget på at imødekomme mange af de lediges livssituation, hvor der er et ønske om uddannelse og efterfølgende at blive selvforsørgende, men ikke overskud og økonomi til at flytte for at kunne tage en uddannelse, introducerer Danske Rederier og Dansk Metal et nyt uddannelseskoncept, som skal kunne mindske skellet mellem at drømme om en uddannelse og rent faktisk kunne tage en uddannelse. I stedet for en økonomisk dyr løsning med at etablere nye uddannelsesinstitutioner forskellige steder i landet skal eksisterende maritime uddannelsesinstitutioner i stedet udbyde 'pop-up'-uddannelsen, hvor en større gruppe af ledige går med drømmen om at blive søfarende. Når de ledige er uddannet færdigt, lukkes afdelingen ned igen, eller flytter til en ny kommune, hvor nye ledige venter på at blive uddannet.

Esbjerg er Danmarks offshore-hovedstad og vil fortsat være det, når havvind skal udbygges. Men manglen på arbejdskraft hos offshore-rederierne er allerede stor.

En af løsningerne er at skabe uddannelsesmuligheder, hvor skoletilbuddet, praktikpladser og efterfølgende jobmuligheder er leveret som færdig pakke til eksempelvis Esbjergs unge. Visionen er at danne en 'pop-up'-uddannelsesfilial af skibsassistentuddannelsen på MARTEC, så Esbjergs unge kan gå på søfartsskole i Esbjerg og få praktikplads og senere en karriere hos rederierne i Esbjerg.

Der arbejdes desuden med at få etableret en 'pop-up'-skibsassistentuddannelse i Holbæk Kommune, som har etableret et lærings- og kulturmiljø omkring det maritime område på havnen i Holbæk. Der er i Holbæk stor lokal støtte til at lade det maritime læringsmiljø vokse, og de har således i sommeren 2022 etableret en maritim 10. klasse, hvoraf 85 % af eleverne sigter mod en maritim grunduddannelse efterfølgende.

Holbæk er desuden en kommune, som ønsker at understøtte de unges valg af maritim uddannelse, og et lokalt tilbud om dette vil passe godt til de unges profil i lokalområdet.

Der arbejdes i øjeblikket på, som pilotprojekt at få etableret den første 'pop-up'-uddannelse i Holbæk. Dette sker i et samarbejde mellem de maritime uddannelsesinstitutioner og andre udbydere af ungdomsuddannelser i Holbæk Kommune. Sigtet er at udvikle et uddannelses tilbud, som kan poppe op og udbydes lokalt i Holbæk, når rekrutteringsgrundlaget er gunstigt for et holdforløb med en størrelse, der kan understøtte et udbytterigt læringsmiljø.

'Pop-up'-uddannelserne skal primært finansieres af de maritime uddannelsesinstitutioner, som modtager taxameterpenge pr. studerende. Undervisningslokaler skal finansieres af de maritime uddannelsesinstitutioner, som udbyder undervisning. Lokalerne vil forsøges lejet gennem de enkelte kommuner. Undervisning der kræver særligt udstyr, som udelukkende findes på de etablerede uddannelsesinstitutioner, hjemtages. Dette drejer sig om ca. 2 ugers undervisning.

Øvrige byer, som vil være gunstige for en 'pop-up'-uddannelse, er:

Helsingør

Der vil over de kommende år blive udviklet et maritimt studiemiljø via fondsmidler fra A.P. Møller Maersk Fonden, som har bevilliget 100 millioner til udviklingen af det maritime læringsmiljø i Helsingør. I Helsingør findes desuden virksomheder, der vil kunne støtte op omkring rekruttering og praktik.

København

Der er blevet ansøgt om at lave en maritim uddannelseshub på Holmen i København. Det vil være nærliggende at lægge sig op ad dette studiemiljø, når det er etableret. Der er virksomheder, der vil kunne støtte op omkring rekruttering og praktik. Det er problematisk, at der ikke findes flere maritime uddannelses-tilbud i landets største kommune, hvor der i forvejen er et bredt studiemiljø og mange unge.

Rødby

Der er for nuværende påbegyndt etablering af et kystlivscenter, som efter etablering vil kunne understøtte et maritimt studiemiljø. Der er virksomheder, der vil kunne støtte op omkring rekruttering og praktik, og gruppen af kommunens borgere, som søger karriere- eller jobskifte, vil kunne danne grundlag for en 'pop-up'-uddannelse.

Århus

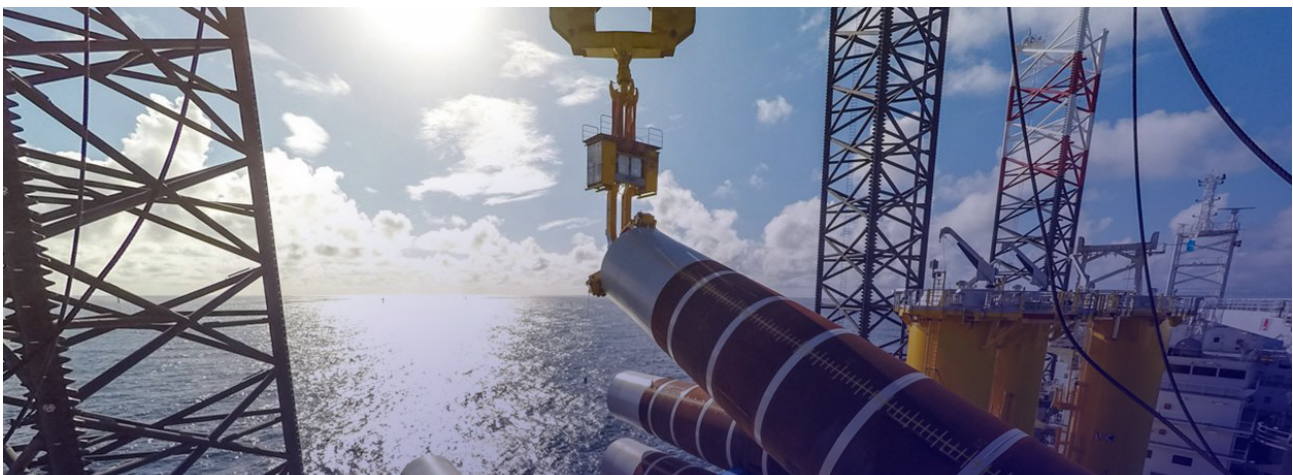
Der er virksomheder, der vil kunne støtte op omkring rekruttering og praktik. Det er problematisk, at der ikke findes flere maritime uddannelses-tilbud i landets næststørste kommune, hvor der i forvejen er et bredt studiemiljø, mange unge mennesker og et stort havneområde. Århus Maskinmesterskole ligger allerede nu på havnen i Århus, hvorfor der ville kunne være samspilsmuligheder i forbindelse med deling af lokaler, studiemiljø m.v.

Målgruppen for tiltaget er:

- Eleverne fra kommunernes aktiveringstilbud.
- Dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere.
- Elever fra kommunernes grundskoler eller grundskoletilbud.

For at ovenstående kan lykkes, kræves:

- Aftaler med de enkelte områder/kommuner om at stille med nogle af eleverne fra deres aktiverings-tilbud/dagpenge/kontanthjælp mv.
- Aftaler med de maritime uddannelsesinstitutioner om at lave udbuddet.
- Aftale med UFM om at dette er en god mulighed, og at der skal afsættes penge til 'pop-up'-uddannelserne (taxametertilskud). Hvis 'pop-up'-uddannelserne skal starte årligt, fordi rekrutteringsgrundlaget er til stede, og holdene på 'pop-up'-uddannelserne er fyldte, vil en fortsættelse kræve en større dimensionering, hvilket der i så fald skal laves en aftale med UFM om.

Fast track på den Grundlæggende Maritime Uddannelse

I takt med strukturændringer i fiskerierhvervet kommer der flere og flere ledige kvalificerede fiskere. Omskoling af fiskere og andre med erfaring indenfor transporterhvervet eller et maritimt landerhverv er derfor oplagt til at afhjælpe den store efterspørgsel på arbejdskraft i offshore-rederierne og handelsflåden.

På nuværende tidspunkt tager uddannelsen til ubefaren skibsassistent 20 uger at gennemføre. Grundet målgruppens allerede erhvervede kompetencer kan eleverne nøjes med en kortere uddannelse på 10 uger for at opnå kompetencerne til at blive skibsassistent.

Det nuværende benspænd er dog, at man ikke kan lave en uddannelse under 20 uger, uden at grundlaget for SU og derved forsørgelsesgrundlaget ryger. Dette skaber en stopklods for udvindingen af potentialet i uddannelsen.

Det er derfor afgørende, at forsørgelsesgrundlaget sikres for eleverne, så det også økonomisk kan svare sig at tage uddannelsen. En løsning på denne udfordring er at få uddannelsen til ubefaren skibsassistent på de regionale positivlister til den regionale uddannelsespulje. Et optag på de relevante regionale positivlister sikrer, at eleverne under uddannelsen fortsat kan modtage deres normale ydelse, som f.eks. dagpenge eller kontanthjælp.

Målgruppen for tiltaget er:

- Ledige på dagpenge eller kontanthjælp med erfaring indenfor fx transporterhvervet, et maritimt landerhverv eller fiskerierhvervet.

Uddannelsesforløbet vil være følgende:

- Skoleperiode: 10 uger.
- Sejltid: 3-6 mdr. effektiv sejltid afhængigt af tidligere sejlads (for fiskere).

For at ovenstående kan lykkes, kræves:

- Ansøgning om optag på de regionale positivlister i de relevante RAR-områder (Nordjylland og Fyn). De regionale positivlister offentliggøres to gange årligt, den 1. april og den 1. oktober.
- Kortere og mindre bureaukratiske godkendelsesprocesser fra Søfartsstyrelsen.

Finansiering:

Udvikling af uddannelsen skal primært finansieres af den maritime uddannelsesinstitution, som ønsker at arbejde med det enkelte udbud. De maritime uddannelsesinstitutioner har i forvejen både lokaler, undervisere og generelle undervisningsfaciliteter fra øvrige uddannelser, hvorfor etableringsomkostninger

primært handler om udvikling, tilretning, tilrettelæggelse, rekruttering og etablering af samarbejde med branchen. Drift af uddannelsen finansieres gennem modtagne taxametertilskud.

Der ønskes et forsørgelsesgrundlag, hvor der er mulighed for at modtage dagpenge til uddannelsesløft i lighed med andre erhvervsuddannelser.

Ovenstående løsningsmodel kunne med fordel anvendes til et fast track-ordning til småskibsførere, hvor minimering af tiden til både skoleperiode og effektiv sejltid kunne give en attraktiv uddannelsesm mulighed for samme målgruppe.

